

กฤษฎีกา ไฟกัสน

มุ่งมั่น สร้างสรรค์กฎหมายไทยให้มีคุณภาพ

ปีที่ ๑๒ ฉบับที่ ๑๓๖ ตุลาคม ๒๕๕๙ (๑/๒๕๖๐)

สารบัญ

ความเห็นคณะกรรมการกฤษฎีกา

การปฏิบัติหน้าที่ผู้อำนวยการสำนักงานรับรองมาตรฐาน
และประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ตามคำสั่ง
หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๒๓/๒๕๕๙.....๒

อายุความการใช้สิทธิเรียกร้องกับผู้กระทำความผิดและการแต่งตั้ง
คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด : กรณีการ
กระทำความผิดของคณะกรรมการตรวจสอบผู้ซึ่งจะได้รับพระราชทาน
อภัยโทษตามพระราชกฤษฎีกาพระราชทานอภัยโทษ พ.ศ. ๒๕๕๗
ของเรือนจำอาเภอถิ่นตรลักษ์.....๒

หรือมาตรา ๓๔ แห่งพระราชบัญญัติโรครระบาดสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๘.....๓

การระงับการปฏิบัติราชการชั่วคราวของนายกเทศมนตรีตาม
คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๑๙/๒๕๕๘.....๓

คุณสมบัติด้านการศึกษาของพนักงานรักษาความปลอดภัยรับอนุญาต
ตามพระราชบัญญัติธุรกิจรักษาความปลอดภัย พ.ศ. ๒๕๕๘.....๓

วันเริ่มนับอายุความลืบไปตามมาตรา ๔๔๘ วรรคหนึ่ง
แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และการส่งสำนวน
การสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดให้สำนักงาน
การตรวจเงินแผ่นดินตรวจสอบ.....๓

บทความทางกฎหมาย

ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์.....๔

กฎหมายใหม่ที่นำเสนอใจเดือนสิงหาคมถึงกันยายน ๒๕๕๙

พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ (ฉบับที่ ๒)
พ.ศ. ๒๕๕๙.....๗

พระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม (ฉบับที่ ๑๓)
พ.ศ. ๒๕๕๙.....๘

พระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์เพื่อการจำหน่ายเนื้อสัตว์
พ.ศ. ๒๕๕๙.....๙

ร่างกฎหมายที่สำนักงานฯ ตรวจพิจารณา

เดือนกันยายน ๒๕๕๙๑๑

การปฏิบัติหน้าที่ผู้อำนวยการสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๒๓/๒๕๕๙

ตามที่ได้มีคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๒๓/๒๕๕๙ เรื่อง การปฏิบัติหน้าที่ของผู้อำนวยการสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ลงวันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๕๙ กำหนดให้ผู้อำนวยการสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ระวังการปฏิบัติหน้าที่ชั่วคราว โดยให้รองผู้อำนวยการ สมศ. เป็นผู้รักษาการแทนในตำแหน่งผู้อำนวยการ สมศ. จนกว่าหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น ผลของคำสั่งนี้ทำให้บุคคลดังกล่าวยังคงมีสถานะภาพเป็นผู้อำนวยการ สมศ. เพียงแต่ระวังการปฏิบัติหน้าที่ชั่วคราว โดยยังคงมีสิทธิได้รับค่าตอบแทนพื้นฐานและประโยชน์ตอบแทนอื่นตามที่คณะกรรมการบริหาร สมศ. กำหนดไว้ในบันทึกข้อตกลงการปฏิบัติงานในตำแหน่งผู้อำนวยการ สมศ.

ในกรณีที่คณะกรรมการบริหาร สมศ. เห็นสมควร คณะกรรมการสามารถพิจารณาหรือทบทวนการกำหนดค่าตอบแทนพื้นฐานและประโยชน์ตอบแทนอื่นสำหรับผู้อำนวยการ สมศ. ได้ ตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) พ.ศ. ๒๕๔๓

ในส่วนของการรองผู้อำนวยการ สมศ. เมื่อเป็นผู้ทำหน้าที่รักษาการแทน ย่อมมีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับผู้อำนวยการ สมศ. ตามที่กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกา

(เรื่องเสร็จที่ ๙๒๑/๒๕๕๙ บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง การปฏิบัติหน้าที่ผู้อำนวยการสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๒๓/๒๕๕๙, คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๒))

อายุความการใช้สิทธิเรียกร้องกับผู้กระทำละเมิดและการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด : กรณีการกระทำละเมิดของคณะกรรมการตรวจสอบผู้ซึ่งจะได้รับพระราชทานอภัยโทษตามพระราชกฤษฎีกาพระราชทานอภัยโทษ พ.ศ. ๒๕๔๗ ของเรือนจำอำเภอกันทรลักษ์

คณะกรรมการตรวจสอบการพระราชทานอภัยโทษ ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ได้กระทำโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย เป็นเหตุให้ผู้เสียหายไม่ได้รับการอภัยโทษ อันเป็นการกระทำ

ละเมิดต่อบุคคลภายนอกอันเกิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมาย แต่เนื่องจากคณะกรรมการนี้ไม่ได้สังกัดหน่วยงานของรัฐแห่งใด ให้ถือว่ากระทรวงการคลังเป็นหน่วยงานของรัฐที่ต้องรับผิดชอบผู้เสียหายในผลแห่งละเมิดที่คณะกรรมการนี้ได้กระทำการปฏิบัติหน้าที่ เมื่อกระทรวงการคลังได้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ทายาทโดยธรรมของผู้เสียหายซึ่งได้ถึงแก่ความตายไปแล้ว กระทรวงการคลังย่อมมีสิทธิเรียกร้องให้คณะกรรมการนี้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่กระทรวงการคลังภายในอายุความหนึ่งปี นับแต่วันที่กระทรวงการคลังได้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน โดยอายุความดังกล่าวเป็นอายุความใช้สิทธิไล่เบี้ยที่พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ฯ ได้กำหนดไว้เป็นการเฉพาะ แม้ว่าคณะกรรมการนี้ได้กระทำละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่ต่อบุคคลภายนอกเกินสิบปีนับแต่วันทำละเมิด หากยังไม่เกินหนึ่งปี นับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐได้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายแล้ว สิทธิไล่เบี้ยดังกล่าวย่อมไม่ขาดอายุความ

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์บัญญัติให้ การชำระหนี้จะต้องกระทำแก่ตัวเจ้าหนี้หรือแก่บุคคลผู้มีอำนาจรับชำระหนี้แทนเจ้าหนี้ ดังนั้น การที่กระทรวงการคลังนำเงินไปวางศาล โดยไม่ได้ตกลงกับผู้เสียหายซึ่งเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาให้ศาลเป็นผู้มีอำนาจรับชำระหนี้แทน การวางเงินดังกล่าวจึงไม่ใช่การชำระหนี้แก่ผู้เสียหาย อายุความใช้สิทธิไล่เบี้ยจึงเริ่มนับตั้งแต่วันที่เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาได้รับเงินที่นำไปวางศาลแล้วเท่านั้น

การที่คณะกรรมการนี้มีมติที่เป็นผลให้ผู้เสียหายไม่ได้รับการอภัยโทษ มติดังกล่าวจึงเป็นคำสั่งที่ออกตามพระราชกฤษฎีกาพระราชทานอภัยโทษ พ.ศ. ๒๕๔๗ ความเสียหายจากการออกคำสั่งจึงมิใช่ความเสียหายตามนิยามในข้อ ๔ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ จึงไม่สามารถนำระเบียบดังกล่าวมาใช้บังคับได้โดยตรง แต่กระทรวงการคลังอาจนำมาใช้เป็นแนวทางในการแสวงหาข้อเท็จจริงได้ โดยถือได้ว่ากระทรวงการคลังเป็นหน่วยงานที่ได้รับความเสียหายจากการที่ต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้ฟ้องคดี และเป็นหน่วยงานเดียวที่มีอำนาจพิจารณาแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดเพื่อหาผู้รับผิดทางละเมิด

(เรื่องเสร็จที่ ๙๙๐/๒๕๕๙ บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง อายุความการใช้สิทธิเรียกร้องกับผู้กระทำละเมิดและการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด : กรณีการกระทำละเมิดของคณะกรรมการตรวจสอบผู้ซึ่งจะได้รับพระราชทานอภัยโทษตามพระราชกฤษฎีกาพระราชทานอภัยโทษ พ.ศ. ๒๕๔๗ ของเรือนจำอำเภอกันทรลักษ์, คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ))

ให้เริ่มนับตั้งแต่วันที่ได้กระทำหรืองดเว้นการกระทำอันเป็นมูลเหตุให้เกิดความเสียหายขึ้น สำหรับวันที่สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้มีหนังสือแจ้งผลการตรวจสอบพฤติการณ์เกี่ยวกับการทำละเมิดของเจ้าหน้าที่มายังส่วนราชการไม่ใช่วันเดียวกับวันที่ทำละเมิด ดังนั้น ส่วนราชการจึงต้องถือเอาวันที่เจ้าหน้าที่ได้กระทำหรืองดเว้นการกระทำอันเป็นมูลเหตุให้เกิดความเสียหายเป็นวันเริ่มนับอายุความสิบปี

(เรื่องเสร็จที่ ๑๐๕๙/๒๕๕๙) บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง วันเริ่มนับอายุความสิบปีตามมาตรา ๔๔๘วรรคหนึ่ง แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และการส่งสำนวนการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบละเมิดให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินตรวจสอบ, คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ))

บทความทางกฎหมาย

ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์*

ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ (Regent) คือ ผู้ปฏิบัติหน้าที่ประมุขของประเทศแทนพระมหากษัตริย์ เหตุแห่งการแต่งตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์มีหลายกรณี เช่น พระมหากษัตริย์มิได้ประทับในประเทศ พระมหากษัตริย์ทรงบริหารพระราชภาระไม่ได้ หรือราชบัลลังก์หากว่างลงและยังมิได้มีการอัญเชิญพระรัชทายาทหรือองค์ผู้สืบสันตติวงศ์ขึ้นทรงราชย์เป็นพระมหากษัตริย์

๑. ความเป็นมาของผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ของประเทศไทย

ประเทศไทยมีการแต่งตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์มาเป็นเวลาช้านาน ปรากฏตามหลักฐานทางประวัติศาสตร์ เช่น พระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยา เมื่อครั้งสมเด็จพระไชยราชาธิราชเสด็จสวรรคต ได้มีการสถาปนาพระยอยอดฟ้าขึ้นครองราชย์เป็นพระมหากษัตริย์ แต่พระยอยอดฟ้ายังทรงพระเยาว์ ท้าวศรีสุธารจันทรผู้เป็นพระราชมารดาในพระยอยอดฟ้าจึงทำหน้าที่เป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์

ความเป็นมาของผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ของประเทศไทยสามารถแยกพิจารณาออกเป็น ๒ ช่วง คือ

๑.๑ ก่อนประเทศไทยปกครองระบอบประชาธิปไตย

การแต่งตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ของประเทศไทยมีความชัดเจนอย่างเป็นรูปธรรมเป็นครั้งแรกในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จสวรรคต

พระบรมวงศานุวงศ์ เสนาบดี ขุนนางชั้นผู้ใหญ่ และพระสงฆ์ ได้มีมติให้อัญเชิญสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้าจุฬาลงกรณ์ กรมขุนพิริยประภาธารณ ขึ้นครองราชย์ เป็น พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ แห่งราชวงศ์จักรี แต่ขณะนั้นพระองค์มีพระชนมายุเพียง ๑๕ พรรษา จึงมีการแต่งตั้งให้สมเด็จพระยาบรมมหารัษฎ์วิสุทธิวงศ์ (ช่วง บุนนาค) เป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ นับได้ว่าเป็นการแต่งตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์อย่างเป็นทางการคนแรกของประเทศไทย ต่อมาเมื่อครั้งพระองค์เสด็จประพาสยุโรป ได้ทรงโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งสมเด็จพระนางเจ้าเสาวภาผ่องศรี พระอรรคชายาเธอ เป็นผู้สำเร็จราชการแผ่นดินแทนพระองค์ ถือเป็นขัตติยนารีพระองค์แรกของกรุงรัตนโกสินทร์ที่ทรงดำรงตำแหน่งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ เป็นเหตุให้พระองค์ทรงได้รับการเรียกขานโดยทั่วไป ว่า “สมเด็จพระเจ้าน้องนางเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี” ซึ่งมาจากคำว่า Regent และจากการปฏิบัติพระราชกรณียกิจต่าง ๆ ในฐานะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์นี้เอง ทำให้ต่อมาได้รับพระกรุณาโปรดเกล้าฯ สถาปนาพระอิสริยยศเป็น “สมเด็จพระนางเจ้าเสาวภาผ่องศรี พระบรมราชินีนาถ” ถือเป็นพระบรมราชินีนาถ (Queen Regent) พระองค์แรกของประเทศไทย นอกจากนี้ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงโปรดเกล้าฯ ให้เจ้าฟ้ามหาวชิราวุธ กรมขุนเทพทวารวดี (พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖) เมื่อครั้งดำรงพระอิสริยยศเป็นสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชสยามมกุฎราชกุมาร ดำรงตำแหน่งเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ และเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์พระองค์สุดท้ายแห่งรัชกาลนี้

* นางสาวกณณ นาสี นักรกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ กองกฎหมายไทย สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖ พระองค์ได้ทรงวางกฎเกณฑ์เกี่ยวกับการแต่งตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ โดยบัญญัติไว้ในกฎหมายเทียบบาลว่าด้วยการสืบราชสันตติวงศ์ พระพุทธศักราช ๒๔๖๗ แต่มีข้อสังเกตว่า ในกฎหมายเทียบบาลฉบับนี้ใช้คำว่า “ผู้สำเร็จราชการแผ่นดินต่างพระองค์สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว” แทนการใช้คำว่า “ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์” ดังเช่นที่เคยใช้กันมา ในปลายรัชสมัยนี้ พระองค์ได้โปรดเกล้าฯ แต่งตั้งสมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้าประชาธิปกศักดิเดชน์ กรมขุนสุโขทัยธรรมราชา (พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๗) เป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ด้วย

ต่อมาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๗ เมื่อครั้งเสด็จแปรพระราชฐานไปประทับ ณ วังไกลกังวล จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ได้ทรงโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้าบริพัตรสุขุมพันธุ์ กรมพระนครสวรรค์วรพินิต ทำหน้าที่ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ นับว่าเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์คนสุดท้ายของการปกครองระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ของประเทศไทย

๑.๒ หลังจากประเทศไทยเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตย

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๗ คณะราษฎรได้เข้ายึดอำนาจการปกครองประเทศ และเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์เป็นระบอบประชาธิปไตย ภายหลังจากการเปลี่ยนแปลงการปกครองไม่นาน พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงเสด็จพระราชดำเนินไปรักษาพระวรกาย ณ สหรัฐอเมริกา ในการนี้ ได้ทรงโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้าจักรเจริญ กรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ ทำหน้าที่ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ โดยการตราพระราชกฤษฎีกาตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ พุทธศักราช ๒๔๗๖ นับว่าเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์คนแรกที่ได้รับการแต่งตั้งตามรัฐธรรมนูญ ต่อมาพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงประกาศสละราชสมบัติ รัฐบาลได้อัญเชิญพระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าอานันทมหิดล ขึ้นครองราชย์เป็น พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทร รัชกาลที่ ๘ แต่เนื่องจากพระองค์ยังไม่ทรงบรรลุนิติภาวะและไม่ได้ประทับอยู่ในประเทศไทย สมเด็จพระราชาธิบดีจึงได้ดำเนินการเลือกผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช ๒๔๗๕ ที่ใช้บังคับอยู่ในขณะนั้น โดยคณะรัฐมนตรีได้พิจารณาเห็นสมควร

ให้แต่งตั้งคณะผู้สำเร็จราชการประกอบด้วย ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ๓ ท่าน นับเป็นการแต่งตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ในรูปแบบคณะบุคคลแทนที่การแต่งตั้งบุคคลเพียงคนเดียวขึ้นดังที่เคยปฏิบัติกันมา โดยมีการระบุเงื่อนไขของการปฏิบัติหน้าที่ไว้ในประกาศแต่งตั้งคณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ โดยกำหนดให้การลงมติวินิจฉัยข้อปรึกษาให้ถือตามเสียงข้างมาก และในการลงนามในเอกสารราชการ ให้ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์อย่างน้อย ๒ ท่าน เป็นผู้ลงนาม หลังจากนั้นก็มีเหตุให้คณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ต้องเปลี่ยนแปลงมาโดยตลอด เช่น การลาออกจากตำแหน่ง การถึงแก่อสัญกรรม อติวินาตกรรม เป็นเหตุให้ต้องมีการตั้งซ่อมผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์แทนตำแหน่งที่ว่างหลายครั้ง จวบจนสิ้นรัชสมัยรัชกาลที่ ๘

เมื่อพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เสด็จขึ้นครองราชย์เป็นรัชกาลที่ ๙ แห่งราชวงศ์จักรี ได้ปรากฏเหตุแห่งการแต่งตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์หลายวาระ ในระยะเริ่มแรกแห่งรัชกาล เนื่องจากยังทรงพระเยาว์ รัฐสภาจึงได้มีมติแต่งตั้ง พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมขุนชัยนาทนเรนทร และพระยามานวราชเสวี เป็นคณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ สำหรับพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมขุนชัยนาทนเรนทร ภายหลังได้ทำหน้าที่เป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์อีกหลายวาระ เช่น เมื่อพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงบรรลุนิติภาวะแล้ว แต่ยังมีได้เสด็จนิวัตประเทศไทย เพื่อกลับมารับพระราชภาระในการบริหารพระราชอาณาจักร รัฐสภาโดยคำแนะนำของคณะองคมนตรีได้มีมติแต่งตั้งพระองค์เป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ กรณีพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาภูมิพลอดุลยเดชเสด็จกลับไปรักษาพระอาการประชวรยังต่างประเทศได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งพระองค์เป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์อีกครั้งหนึ่งด้วย

ในระหว่างที่พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงออกผนวช ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ซึ่งภายหลังได้มีการเฉลิมพระนามาภิไธยเป็น “สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ” และในระหว่างที่พระองค์เสด็จพระราชดำเนินเยือนประเทศต่าง ๆ ในหลายประเทศ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระราชชนนีศรีสังวาลย์ เป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ และจากการปฏิบัติพระราชภารกิจในฐานะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ต่อมาจึงได้รับพระกรุณาโปรดเกล้าฯ สถาปนาเป็น “สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี”

๒. ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ของต่างประเทศ

ประเทศที่มีสถาบันพระมหากษัตริย์ในระบอบการปกครองประเทศหลายประเทศจะเคยมีการแต่งตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์มาบ้าง เช่น สมเด็จพระจักรพรรดิอโศกแห่งประเทศญี่ปุ่น (พระราชบิดาของสมเด็จพระจักรพรรดิอโศก) เมื่อครั้งดำรงตำแหน่งมกุฎราชกุมาร ทรงได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์พระจักรพรรดิไทโชพระราชบิดา ขณะทรงพระประชวร สมเด็จพระราชินี Mamohato แห่งราชอาณาจักรเลโซโท (พระราชมารดาของสมเด็จพระราชาธิบดีเลสซีที่ ๓) ทรงได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ เมื่อครั้งสมเด็จพระราชาธิบดี Moshoeshe II เสด็จสวรรคต เจ้าชาย Gyanendra แห่งเนปาล ทรงได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ภายหลังจากมกุฎราชกุมาร Dipendra ก่อคดีสังหารหมู่ราชวงศ์เนปาลที่สะเทือนขวัญไปทั่วโลก และเจ้าชาย Alois แห่งราชรัฐลิกเตนสไตน์ ปัจจุบันราชรัฐลิกเตนสไตน์มีเจ้าชาย Hans-Adam II องค์พระประมุขแห่งราชรัฐลิกเตนสไตน์ (Prince of Liechtenstein) แต่ได้ทรงแต่งตั้งเจ้าชาย Alois ให้เป็น The Prince Regnant เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนขึ้นสืบราชสมบัติ ซึ่งเป็นไปตาม Constitution of the Principality of Liechtenstein

๓. รัฐธรรมนูญกับผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์

รัฐธรรมนูญของประเทศไทยเกือบทุกฉบับจะมีบทบัญญัติเกี่ยวกับผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ จะเว้นก็แต่รัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราวบางฉบับ แต่จะมีบทบัญญัติรองรับในกรณีที่ไม่มีการบัญญัติไว้โดยเฉพาะ ก็ให้เป็นไปตามประเพณีการปกครองประเทศไทยในระบอบประชาธิปไตย

โดยพระราชบัญญัติธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราว พุทธศักราช ๒๔๗๕ ซึ่งเป็นรัฐธรรมนูญฉบับแรกได้กำหนดให้ในกรณีที่กษัตริย์มีเหตุจำเป็นชั่วคราวที่จะทำหน้าที่ไม่ได้หรือไม่อยู่ในพระนคร ให้คณะกรรมการราษฎรเป็นผู้ใช้สิทธิแทน นับว่าเป็นรัฐธรรมนูญฉบับแรกที่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ต่อมารัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้ถูกยกเลิกโดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช ๒๔๗๕ แต่บทบัญญัติเกี่ยวกับผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ได้ถูกบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญมาอย่างต่อเนื่อง

ในปัจจุบัน รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ บัญญัติให้บทบัญญัติของหมวด ๒ พระมหากษัตริย์ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

พุทธศักราช ๒๕๕๐ ซึ่งยังคงมีผลใช้บังคับอยู่ตามประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑/๒๕๕๗ ลงวันที่ ๒๒ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๕๗ ยังคงใช้บังคับต่อไปเป็นส่วนหนึ่งของรัฐธรรมนูญนี้ เป็นผลให้บทบัญญัติเกี่ยวกับผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ยังคงเป็นไปตามมาตรา ๑๘ ถึงมาตรา ๒๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้กำหนดเหตุแห่งการแต่งตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ไว้สองกรณี คือ

(๑) พระมหากษัตริย์มิได้ประทับอยู่ในราชอาณาจักร หรือมีเหตุให้ทรงบริหารพระราชภาระไม่ได้ พระมหากษัตริย์จะทรงแต่งตั้งบุคคลใดก็ได้เป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ แต่หากพระมหากษัตริย์มิได้ทรงแต่งตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ไว้ หรืออาจมีเหตุที่ทำให้ไม่สามารถแต่งตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ได้ เช่น ยังไม่ทรงบรรลุนิติภาวะ ให้คณะองคมนตรีเสนอชื่อบุคคลซึ่งสมควรต่อรัฐสภาเพื่อขอความเห็นชอบ เมื่อรัฐสภาให้ความเห็นชอบแล้ว ก็ให้ประธานรัฐสภาประกาศในพระปรมาภิไธย พระมหากษัตริย์แต่งตั้งบุคคลนั้นเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ โดยมีเงื่อนไขว่า ก่อนเข้ารับหน้าที่ บุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งนี้จะต้องปฏิญาณตนต่อรัฐสภาด้วยถ้อยคำตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ

ในระหว่างที่ไม่มีผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ เพื่อให้พระราชภาระดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง ให้ประธานองคมนตรีเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์เป็นการชั่วคราวไปพลางก่อน การให้ประธานองคมนตรีเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์เป็นการชั่วคราวไปพลางก่อนนั้น รวมไปถึงกรณีที่มีการแต่งตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ไว้แล้ว แต่ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อีกด้วย เมื่อมีเหตุให้ประธานองคมนตรีต้องไปเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์เป็นการชั่วคราวไปพลางก่อนแล้ว ประธานองคมนตรีย่อมไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ในฐานะเป็นประธานองคมนตรีได้ในกรณีนี้ ให้คณะองคมนตรีเลือกองคมนตรีคนหนึ่งขึ้นทำหน้าที่ประธานองคมนตรีเป็นการชั่วคราวไปพลางก่อน

(๒) กรณีที่เกิดเหตุการณ์ที่ทำให้ราชบัลลังก์ว่างลง และยังไม่ประกาศอัญเชิญองค์รัชทายาทที่พระมหากษัตริย์ได้ทรงแต่งตั้งไว้ตามกฎหมายเทียบบาลว่าด้วยการสืบสันตติวงศ์ พระพุทธศักราช ๒๔๖๗ หรือองค์ผู้สืบราชสันตติวงศ์ขึ้นทรงราชย์เป็นพระมหากษัตริย์ ถ้าเป็นระยะเวลาระหว่างการที่มีการแต่งตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ในกรณีที่หนึ่ง ก็ให้ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์นั้นเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ต่อไป แต่หากมิได้มีการแต่งตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ไว้

ก็ให้ประธานองคมนตรีเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์เป็นการชั่วคราวไปพลางก่อน รวมทั้งในกรณีที่มีการแต่งตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ไว้ แต่ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ก็ให้ประธานองคมนตรีเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์เป็นการชั่วคราวไปพลางก่อนเช่นกัน

อย่างไรก็ดี มีข้อสังเกตเกี่ยวกับการใช้ถ้อยคำเรียกผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ที่มีความแตกต่างกัน ในกรณีที่เป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ที่พระมหากษัตริย์ได้ทรงแต่งตั้งไว้ และกรณีที่ เป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ที่คณะองคมนตรีเสนอชื่อเพื่อแต่งตั้ง จะใช้คำเรียกว่า “ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์” ในขณะที่ หากเป็นกรณีที่ประธานองคมนตรีทำหน้าที่ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ จะใช้คำเรียกว่า “ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์เป็นการชั่วคราว” โดยจะต้องมีการระบุคำว่า “ไปพลางก่อน” ต่อท้ายด้วย นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ยังกำหนดในเรื่องของการปฏิญาณตนไว้แตกต่างกัน หากเป็นกรณีผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ที่พระมหากษัตริย์ได้ทรงแต่งตั้ง และที่คณะองคมนตรีเสนอชื่อเพื่อแต่งตั้ง ก่อนเข้ารับหน้าที่ จะต้องปฏิญาณตนในที่ประชุมรัฐสภา ตามถ้อยคำที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ด้วย

ปัจจุบันประธานองคมนตรี (พลเอก เปรม ติณสูลานนท์) เป็น “ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์เป็นการชั่วคราวไปพลางก่อน” ทั้งนี้ เป็นไปตามมาตรา ๒๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ที่กำหนดให้ในระหว่างที่ยังไม่มีประกาศอัญเชิญองค์พระรัชทายาทหรือองค์ผู้สืบราชสันตติวงศ์ขึ้นทรงราชย์เป็นพระมหากษัตริย์ ให้ประธานองคมนตรีเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์เป็นการชั่วคราวไปพลางก่อน จนกว่าจะได้ประกาศอัญเชิญองค์พระรัชทายาทหรือองค์ผู้สืบราชสันตติวงศ์ขึ้นทรงราชย์เป็นพระมหากษัตริย์

เอกสารอ้างอิง

ดารณี ศรีหทัย. สมเด็จพระเจ้าน้องนางเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนิน ทรงเปิดอาคารเรียน โรงเรียนวัดบางพลีใหญ่ (วัดบางพลีใหญ่) กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ มติชน, ๒๕๕๔.

ธงทอง จันทรางศุ. พระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ในทางกฎหมายรัฐธรรมนูญ. กรุงเทพมหานคร : บริษัท เอส.ซี.พี.พรินต์แอนด์แพคเกจ จำกัด, ๒๕๔๘.

อรอุมา สว่างธูป. “บทบาทของผู้ดำรงตำแหน่งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ในสมัยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล (พ.ศ. ๒๔๗๗ – ๒๔๘๘).” สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๔๘.

กฎหมายใหม่ที่นำเสนอในเดือนสิงหาคมถึงกันยายน ๒๕๕๙*

พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ (ฉบับที่ ๒)

พ.ศ. ๒๕๕๙ (ร.ก./๒๕๕๙/๗๖ก/หน้า ๑/๓๐ สิงหาคม ๒๕๕๙)

พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙ บัญญัติขึ้นเพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ โดยควบคุมมาตรฐานและคุณภาพในการให้บริการ เพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีต่ออุตสาหกรรมท่องเที่ยว และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันเรื่องดังกล่าวในระดับสากล จึงปรับปรุงหลักเกณฑ์ในการกำกับดูแลธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

* นายกุลชาติ เสริมสมบุรณ์ นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการพิเศษ กองกฎหมายไทย สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สาระสำคัญ

๑. แก้ไขบทบัญญัติให้สอดคล้องกับพระราชกฤษฎีกาเปลี่ยนชื่อสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว เป็นกรมการท่องเที่ยว พ.ศ. ๒๕๕๓

๒. แก้ไของค์ประกอบคณะกรรมการธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์เพื่อให้ครอบคลุมหน่วยงานที่มีความเกี่ยวข้องเรื่องดังกล่าวมากยิ่งขึ้น

๓. กำหนดบทบัญญัติเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจนำเที่ยว

๓.๑ การขอรับใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยว โดยกำหนดในใบประกอบธุรกิจนำเที่ยวสามารถกำหนดเป็นประเภทได้ ๔ ประเภท ได้แก่ ประเภทเฉพาะพื้นที่ ประเภทในประเทศ ประเภทนำเที่ยวจากต่างประเทศ และประเภททั่วไป

๓.๒ กำหนดให้ใบอนุญาตมีอายุ ๒ ปีนับแต่วันที่ออกใบอนุญาต ตลอดจนแก้ไขบทบัญญัติในกฎหมายเดิมให้สอดคล้องกับหลักการดังกล่าว

๓.๓ กำหนดให้มีใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยวสาขา ตลอดจนแก้ไขบทบัญญัติอื่นให้สอดคล้องกัน

๓.๔ กำหนดบทบัญญัติเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจนำเที่ยวของทนายทราฟเฟอร์ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวตาย เพื่อให้ทายาทของผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวสามารถดำเนินการกิจการต่อไปได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด

๓.๕ กำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวต้องกำหนดรายละเอียดเพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดให้มีประกันอุบัติเหตุ

๓.๖ กำหนดหน้าที่ของผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อนักท่องเที่ยวขึ้น ได้แก่ ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวต้องจัดให้มีมัคคุเทศก์เดินทางไปกับนักท่องเที่ยวด้วย หรือกำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวไม่จัดให้มีประกันภัยสำหรับอุบัติเหตุจะต้องรับผิดชอบต่อนักท่องเที่ยว

๔. เพิ่มคุณสมบัติของผู้รับใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์ โดยต้องสอบผ่านการทดสอบความรู้ตามที่กฎหมายกำหนด และได้แก้ไขหลักเกณฑ์การขอต่ออายุใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์ต้องผ่านการทดสอบความรู้ความสามารถ เพื่อให้เป็นมัคคุเทศก์ที่มีความรู้ความสามารถยิ่งขึ้น และให้ใช้ใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์แทนบัตรประจำตัวมัคคุเทศก์

๕. กำหนดให้มีการขึ้นทะเบียนผู้นำเที่ยว โดยต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่กฎหมายกำหนด

พระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม (ฉบับที่ ๑๗) พ.ศ. ๒๕๕๙ (ร.ก./๒๕๕๙/๘๐ก/หน้า ๑/๑๕ กันยายน ๒๕๕๙)

พระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม (ฉบับที่ ๑๗) พ.ศ. ๒๕๕๙ บัญญัติขึ้นเนื่องด้วยปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารด้านดิจิทัลได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาและขับเคลื่อนเศรษฐกิจ สังคม ฐานความรู้ และขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ โดยหน่วยงานภาครัฐและภาคธุรกิจต่างมีความต้องการนำระบบเทคโนโลยีและสารสนเทศและการสื่อสารดิจิทัลมาใช้ในการพัฒนาศักยภาพและประสิทธิภาพของการให้บริการ แต่กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมีขอบเขตอำนาจหน้าที่จำกัดเฉพาะเรื่องเทคโนโลยีสารสนเทศและระบบสื่อสาร ซึ่งไม่ครอบคลุมถึงการพัฒนาดิจิทัล

เพื่อเศรษฐกิจและสังคมเพื่อรองรับการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมปัจจุบันที่มีการขับเคลื่อนโดยเทคโนโลยีดิจิทัลเป็นหลัก ซึ่งจำเป็นต้องมีหน่วยงานของรัฐทำหน้าที่บูรณาการกลไกต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนให้มีการดำเนินการไปในทิศทางเดียวกัน อันเป็นประโยชน์ต่อภาพรวมของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศโดยเน้นให้เทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามามีบทบาททุกภาคส่วน จึงต้องดำเนินการปรับโครงสร้างกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารให้ครอบคลุมภารกิจดังกล่าว

สาระสำคัญ

๑. ให้ยกเลิกกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และกำหนดให้มีกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม โดยมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการวางแผน ส่งเสริม พัฒนา และดำเนินการกิจการเกี่ยวกับดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม การอุดมศึกษา การสถิติ และราชการอื่นตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม หรือส่วนราชการที่สังกัดกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

๒. กำหนดส่วนราชการในกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เพื่อให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ที่กำหนดในกฎหมายดังต่อไปนี้

๒.๑ สำนักงานรัฐมนตรี

๒.๒ สำนักงานปลัดกระทรวง

๒.๓ กรมอุดมศึกษา

๒.๔ สำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

๒.๕ สำนักงานสถิติแห่งชาติ

๓. ให้โอนอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ คำสั่ง และมติคณะรัฐมนตรีของสำนักงานรัฐมนตรี กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และของข้าราชการ พนักงานราชการ และลูกจ้างของสำนักงานรัฐมนตรี กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารไปเป็นของสำนักงานรัฐมนตรี กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม หรือของข้าราชการ พนักงานราชการ และลูกจ้างของสำนักงานรัฐมนตรี กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม แล้วแต่กรณี รวมทั้งบรรดากิจการ ส่วนราชการในสังกัด ทรัพย์สิน งบประมาณ สิทธิ หนี้ ภาระผูกพัน อัตราค่าจ้างของบุคลากรไปเป็นของกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม และบรรดาอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการปฏิบัติตามกฎหมายแม่บทและกฎหมายลูกบท

๔. กำหนดให้วาระเริ่มแรก ให้สำนักงานรัฐมนตรี กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมมีส่วนราชการตามกฎหมายกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงานรัฐมนตรี กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร พ.ศ. ๒๕๕๕ โดยอนุโลมจนกว่าจะมีกฎกระทรวงว่าด้วยการแบ่งส่วนราชการสำนักงานรัฐมนตรี กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม และกำหนดให้กรมอุตุนิยมวิทยาและสำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม มีส่วนราชการตามกฎหมายกระทรวงแบ่งส่วนราชการเดิมของตน จนกว่าจะมีกฎกระทรวงว่าด้วยการแบ่งส่วนราชการกรมอุตุนิยมวิทยาและสำนักงานสถิติแห่งชาติใหม่ในสังกัดกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

พระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์เพื่อการจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๙ (รก./๒๕๕๙/๘๕ ก/หน้า ๙/๒๖ กันยายน ๒๕๕๙)

พระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์เพื่อการจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๙ บัญญัติขึ้นเพื่อกำหนดให้หลักเกณฑ์ในการพิจารณาอนุญาตให้ประกอบกิจการฆ่าสัตว์ที่ยังขาดเอกภาพ มีเอกภาพมากยิ่งขึ้น รวมถึงระบบการควบคุมและตรวจสอบสุขอนามัยในกระบวนการฆ่าสัตว์ยังไม่ได้มาตรฐานและไม่ครอบคลุมถึงกระบวนการขนส่งเนื้อสัตว์ ให้มีมาตรฐานมากยิ่งขึ้น โดยกำหนดให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการพิจารณาอนุญาตตั้งแต่ต้น และสร้างระบบการควบคุมตรวจสอบคุณภาพในกระบวนการฆ่าสัตว์และการขนส่งเนื้อสัตว์ รวมถึงการฆ่าและตัดแต่งเนื้อสัตว์เพื่อการจำหน่ายให้ได้มาตรฐานยิ่งขึ้น และเพื่อสร้างความปลอดภัยด้านอาหารอันเป็นการคุ้มครองผู้บริโภคให้ได้บริโภคเนื้อสัตว์ที่ถูกสุขอนามัย

สาระสำคัญ

๑. พระราชบัญญัตินี้มีวัตถุประสงค์ในการควบคุมการประกอบกิจการฆ่าสัตว์เพื่อการจำหน่ายเนื้อสัตว์ ซึ่งได้แก่ โค กระบือ แพะ แกะ สุกร นกกระทา ไก่ เป็ด ห่าน และสัตว์อื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง เพื่อให้ประชาชนได้บริโภคเนื้อสัตว์ที่ถูกสุขอนามัย

๒. กำหนดให้มีคณะกรรมการกำกับดูแลการประกอบกิจการฆ่าสัตว์ ประกอบด้วยกรรมการโดยตำแหน่งจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ในด้านการค้า การลงทุน การตลาด การเลี้ยงสัตว์ หรือการประกอบกิจการฆ่าสัตว์ โดยมีปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นประธานกรรมการ และมีอธิบดีกรมปศุสัตว์ เป็นกรรมการและเลขานุการ

๓. กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยคำแนะนำของคณะกรรมการมีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดชนิดของสัตว์ ประเภทของโรงฆ่าสัตว์ หลักเกณฑ์เกี่ยวกับที่ตั้ง เนื้อที่ แผนผัง และการก่อสร้างโรงฆ่าสัตว์ซึ่งต้องมีโรงพักสัตว์ด้วย กำหนดวันและเวลาฆ่าสัตว์ วันและเวลาเปิดและปิดโรงฆ่าสัตว์และโรงพักสัตว์ มาตรฐานเกี่ยวกับการฆ่าสัตว์หรือการชำแหละ และตัดแต่งเนื้อสัตว์ที่ถูกสุลักษณะ การดูแลรักษาความสะอาดเรียบร้อยภายในโรงฆ่าสัตว์และโรงพักสัตว์เพื่อให้ถูกต้องตามสุลักษณะ รวมถึงการป้องกันการระบาดของโรคติดต่อหรือโรคระบาดจากสัตว์ และสุลักษณะของผู้ปฏิบัติงานในโรงฆ่าสัตว์และโรงพักสัตว์ มาตรฐานการขนส่งสัตว์ไปยังโรงฆ่าสัตว์และการขนส่งเนื้อสัตว์จากโรงฆ่าสัตว์ไปยังสถานที่ชำแหละและตัดแต่งเนื้อสัตว์หรือจำหน่ายเนื้อสัตว์ การจัดเก็บข้อมูลของสัตว์ที่เข้าสู่โรงฆ่าสัตว์และเนื้อสัตว์ที่ออกจากโรงฆ่าสัตว์เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบย้อนกลับและเรียกคืนเนื้อสัตว์ การขึ้นทะเบียน การเพิกถอนการขึ้นทะเบียน และคุณสมบัติของบุคคลซึ่งจะได้รับแต่งตั้งเป็นพนักงานตรวจโรคสัตว์ โดยสามารถกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการหรือเงื่อนไขให้แตกต่างกันได้ตามชนิดของสัตว์และประเภทของโรงฆ่าสัตว์

๔. กำหนดให้ผู้ที่จะประสงค์จะประกอบกิจการฆ่าสัตว์ ต้องยื่นคำขอรับใบอนุญาตก่อนขายทะเบียน พร้อมด้วยแผนงานการประกอบกิจการฆ่าสัตว์ ซึ่งอย่างน้อยต้องมี วัน เดือน ปี ที่ประสงค์จะเริ่มประกอบกิจการฆ่าสัตว์ ชื่อและที่อยู่ของผู้ขอรับใบอนุญาต ในกรณีให้ผู้ขอรับใบอนุญาตเป็นนิติบุคคลจะต้องยื่นเอกสารแสดงการเป็นนิติบุคคลด้วย สถานที่ตั้งโรงฆ่าสัตว์และโรงพักสัตว์ รวมทั้งรายละเอียดเกี่ยวกับโรงฆ่าสัตว์ โรงพักสัตว์ และการดำเนินการฆ่าสัตว์

๕. กำหนดให้มีคณะกรรมการพิจารณาแผนงานการประกอบกิจการฆ่าสัตว์ประจำจังหวัด เพื่อพิจารณาให้ความเห็นเกี่ยวกับการขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการฆ่าสัตว์ทั้งในกรุงเทพมหานคร และในจังหวัดอื่น

๖. กำหนดให้ใบอนุญาตมีอายุห้าปีนับแต่วันออกใบอนุญาต กำหนดให้การขอต่ออายุใบอนุญาตต้องยื่นก่อนใบอนุญาตสิ้นอายุ และเมื่อได้ยื่นคำขอแล้วให้ถือว่าผู้ยื่นคำขออยู่ในฐานะผู้รับใบอนุญาตจนกว่าจะมีคำสั่งถึงที่สุดไม่อนุญาตให้ต่ออายุใบอนุญาต กำหนดให้ใบอนุญาตประกอบกิจการฆ่าสัตว์สามารถโอนให้แก่บุคคลอื่นได้เมื่อได้รับอนุญาตจากผู้อนุญาต และในกรณีที่ผู้รับใบอนุญาตตายก็ให้โอนไปเป็นของทายาท

๗. กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการฆ่าสัตว์เพื่อการจำหน่ายเนื้อสัตว์ การจำหน่ายเนื้อสัตว์ของสัตว์ที่ตายโดยมิได้ถูกฆ่า การฆ่าและตัดแต่งเนื้อสัตว์เพื่อการจำหน่ายเนื้อสัตว์ การจำหน่ายเนื้อสัตว์ และการฆ่าสัตว์นอกโรงฆ่าสัตว์เพื่อการจำหน่ายเนื้อสัตว์ให้ได้มาตรฐานยิ่งขึ้น และอาการการฆ่าสัตว์ ค่าธรรมเนียมการรับรองให้จำหน่ายเนื้อสัตว์ และค่าใช้จ่ายของพนักงานตรวจโรคสัตว์

๘. เพื่อควบคุมการปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

๘.๑ เข้าไปในสถานที่ที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าเป็นสถานที่ฆ่าสัตว์เพื่อการจำหน่ายเนื้อสัตว์โดยไม่ได้รับอนุญาต เข้าไปในโรงฆ่าสัตว์และโรงพักสัตว์ที่ได้รับใบอนุญาตในระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตกหรือในเวลาทำการของสถานที่นั้น เพื่อตรวจสอบและควบคุมให้การปฏิบัติเป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

๘.๒ เข้าไปในสถานที่ฆ่าและตัดแต่งเนื้อสัตว์หรือจำหน่ายเนื้อสัตว์เพื่อตรวจสอบและควบคุมให้การปฏิบัติเป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ สั่งให้หยุดยานพาหนะที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิด

๘.๓ เข้าไปในยานพาหนะที่ใช้ในการขนส่งสัตว์หรือเนื้อสัตว์ เพื่อตรวจสอบมาตรฐานการขนส่งสัตว์ไปยังโรงฆ่าสัตว์ และการขนส่งเนื้อสัตว์จากโรงฆ่าสัตว์ไปยังสถานที่จำหน่ายหรือเมื่อมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิด

๘.๔ ยึดหรืออายัดเนื้อสัตว์ เอกสารหลักฐาน ยานพาหนะ หรือสิ่งของที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด เพื่อเป็นพยานหลักฐานในการดำเนินคดี

๘.๕ มีหนังสือเรียกผู้รับใบอนุญาต ผู้ฆ่าและและตัดแต่งเนื้อสัตว์ ผู้จำหน่ายเนื้อสัตว์ หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องมาให้ถ้อยคำหรือชี้แจงหรือให้ส่งเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด เพื่อประโยชน์แก่การดำเนินคดี

๘.๖ จับกุมบุคคลที่กระทำความผิดซึ่งหน้าตามพระราชบัญญัตินี้ และกำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา และเป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

๙. กำหนดบทเฉพาะกาลเพื่อให้สามารถดำเนินการบังคับใช้กฎหมายได้โดยไม่หยุดชะงัก ดังนี้

๙.๑ กำหนดให้พนักงานตรวจโรคสัตว์ซึ่งได้รับแต่งตั้งไว้แล้วตามพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ เป็นพนักงานตรวจโรคสัตว์ตามพระราชบัญญัตินี้ต่อไป จนกว่าจะได้รับแจ้งคำสั่งการแต่งตั้งพนักงานตรวจโรคสัตว์ตามพระราชบัญญัตินี้

๙.๒ กำหนดให้ถือว่าใบอนุญาตหรือการอนุญาตที่ได้ให้ไว้แล้วตามพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ และยังมีผลใช้บังคับในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับเป็นใบอนุญาตหรือการอนุญาตที่ได้ออกให้ตามพระราชบัญญัตินี้ โดยกำหนดให้ใบอนุญาตดังกล่าวมีอายุห้าปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

๙.๓ กำหนดให้บรรดาคำขออนุญาตที่ยื่นไว้ก่อนหรือในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ดำเนินการกับคำขอดังกล่าวตามพระราชบัญญัตินี้

๙.๔ กำหนดให้กฎกระทรวง ประกาศ ระเบียบ ข้อบังคับ และคำสั่ง ที่ออกตามพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ ที่ใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ยังคงใช้บังคับได้ต่อไปเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัตินี้จนกว่าจะมีกฎกระทรวง ประกาศ ระเบียบ และคำสั่งตามพระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

ร่างกฎหมายที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณา

เดือนกันยายน ๒๕๕๙

พระราชบัญญัติ

๑. ร่างพระราชบัญญัติธนาคารแห่งประเทศไทย
(ฉบับที่ ..) พ.ศ. (เรื่องเสร็จที่ ๑๒๑๘/๒๕๕๙)

๒. ร่างพระราชบัญญัติองค์การจัดสรรที่ดินและ
กำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์
และกิจการโทรคมนาคม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (เรื่องเสร็จที่ ๑๓๑๘/
๒๕๕๙)

พระราชกฤษฎีกา

๑. ร่างพระราชกฤษฎีกาเพิกถอนอุทยานแห่งชาติ
ป่าแม่แคม ป่าแม่ก้อน และป่าแม่สาย และป่าลำน้ำน่านฝั่งขวา
ป่าจริม และป่าน้ำปาด บางส่วน ในท้องที่ตำบลซ้อแฮ อำเภอเมือง
แพร่ จังหวัดแพร่ และตำบลน้ำหมัน ตำบลจริม อำเภอท่าปลา
จังหวัดอุตรดิตถ์ พ.ศ. (เรื่องเสร็จที่ ๑๒๒๕/๒๕๕๙)

๒. ร่างพระราชกฤษฎีกากำหนดให้ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม
บัลลาสต์สำหรับหลอดฟลูออเรสเซนต์ : คุณลักษณะที่ต้องการ
ด้านความปลอดภัยต้องเป็นไปตามมาตรฐาน พ.ศ. (เรื่องเสร็จที่
๑๒๘๓/๒๕๕๙)

๓. ร่างพระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวล
รัษฎากร ว่าด้วยการลดอัตราภาษีมูลค่าเพิ่ม (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
(เรื่องเสร็จที่ ๑๓๐๔/๒๕๕๙)

๔. ร่างพระราชกฤษฎีกายกเลิกพระราชกฤษฎีกา
กำหนดให้ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมพิวส์กัมพูต้องเป็นไปตาม
มาตรฐาน พ.ศ. ๒๕๓๐ พ.ศ. (เรื่องเสร็จที่ ๑๓๒๑/๒๕๕๙)

๕. ร่างพระราชกฤษฎีกากำหนดให้ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม
เหล็กเส้นเสริมคอนกรีตต้องเป็นไปตามมาตรฐาน พ.ศ.
(เรื่องเสร็จที่ ๑๓๒๒/๒๕๕๙)

๖. ร่างพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการมอบอำนาจ
(ฉบับที่ ..) พ.ศ. (เรื่องเสร็จที่ ๑๓๕๓/๒๕๕๙)

๗. ร่างพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยปริญญาในสาขาวิชา
อักษรย่อสำหรับสาขาวิชา ครุวิทยฐานะ และเพิ่มวิทยฐานะของ
สถาบันการศึกษาวิชาการทหาร พ.ศ. (เรื่องเสร็จที่ ๑๓๕๔/
๒๕๕๙)

๘. ร่างพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยปริญญาในสาขาวิชา
อักษรย่อสำหรับสาขาวิชา ครุวิทยฐานะ และเพิ่มวิทยฐานะ และ
ครูประจำตำแหน่งของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณ
ภูมิ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (เรื่องเสร็จที่ ๑๓๕๕/๒๕๕๙)

กฎกระทรวง

๑. ร่างกฎกระทรวงแก้ไขเพิ่มเติมกฎกระทรวงกำหนด
บริเวณห้ามก่อสร้าง ดัดแปลง หรือเปลี่ยนแปลงการใช้อาคารบางชนิด
หรือบางประเภท พ.ศ. (เรื่องเสร็จที่ ๑๒๑๖/๒๕๕๙)

๒. ร่างกฎกระทรวงว่าด้วยการไกล่เกลี่ยและประนอม
ข้อพิพาททางแพ่ง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (เรื่องเสร็จที่ ๑๒๒๑/๒๕๕๙)

๓. ร่างกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักเลขาธิการ
คณะรัฐมนตรี สำนักนายกรัฐมนตรี พ.ศ. (เรื่องเสร็จที่ ๑๓๕๒/
๒๕๕๙)

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

กองบรรณาธิการ

นายพนดล เกริฤกษ์

นายสุชัย งามจิตต์เอื้อ

นายปัญญา จันสกุล

นายกุลชาติ เสริมสมบูรณ์

นางสาวภคมน นากเสวี

นายวิษพงษ์ บวรกิจรุ่งโรจน์

จัดทำโดย

กองกฎหมายไทย สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

๑๙ ถนนพระอาทิตย์ เขตพระนคร กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐

โทรศัพท์ : ๐-๒๒๘๐-๗๙๐๐, ๐-๒๒๘๐-๗๙๑๑

ดอ ๒๔๑๒, ๒๔๑๘ โทรสาร : ๐-๒๒๘๒-๑๘๘๔

www.krisdika.go.th, www.lawreform.go.th

ออกแบบโดย ; ภาพปกโดย

กองกฎหมายไทย ; นายอภิชัย ภูเมือง

ผู้จัดพิมพ์

ฝ่ายผลิตเอกสาร